

Міністерство освіти і науки України

ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ

Архітектурно-художній інститут
Кафедра образотворчого мистецтва

СИЛАБУС
Освітньої компоненти – ОК 8

Навчальна дисципліна – Історія образотворчого мистецтва

Освітній рівень	перший (бакалаврський)	
Програма навчання	обов'язкова	
Галузь знань	02	Культура і мистецтво
Спеціальність	023	Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація
Освітня програма	ОПП «Образотворче мистецтво»	
Обсяг дисципліни	8 кредити ECTS (240 академічних годин)	
Види аудиторних занять	лекції, практичні заняття	
Індивідуальні та (або) групові завдання	реферат	
Форми контролю	I	залік
	II	залік
	II	залік
	I	
	I	іспит
	V	

Викладач:

Акрідіна Г. В., Ph. D., старший викладач кафедри образотворчого мистецтва,
annakridina8@gmail.com

В процесі вивчення даної дисципліни студенти набувають вміння розрізняти стильові особливості твору мистецтва та визначати хронологічні періоди їх створення, а також формують теоретичну базу для вивчення спеціальних дисциплін.

Передумовами для вивчення дисципліни є набуття теоретичних знань та практичних навичок за такими дисциплінами: Історія мистецтв, Історія архітектури.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.

ПРН 2. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

ПРН 3. Формувати різні типи документів професійного спрямування згідно з вимогами культури усного і писемного мовлення.

ПРН 5. Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел.

ПРН 8. Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти (як джерела творчого натхнення) для розроблення композиційних рішень; аналізувати принципи морфології об'єктів живої природи, культурно-мистецької спадщини і застосовувати результати аналізу при формуванні концепції твору та побудові художнього образу.

ПРН 9. Застосовувати знання з історії мистецтв у професійній діяльності, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід.

ПРН 10. Володіти основами наукового дослідження (робота з бібліографією, реферування, рецензування).

ПРН 14. Тракувати формотворчі засоби образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства, комплексно визначати їхню функціональну та естетичну специфіку у комунікативному просторі.

ПРН 15. Володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів.

ПРН 16. Розуміти вагому роль українських етно мистецьких традицій у стильових рішеннях творів образотворчого, декоративного та сучасного візуального мистецтва.

ПРН 17. Популяризувати надбання національної та всесвітньої культурної спадщини, а також сприяти проявам патріотизму, національного самоусвідомлення та етнокультурної самоідентифікації.

Диференційовані результати навчання:

знати:

- періодизацію образотворчого мистецтва, історичні художні стилі, різні форми синтезу образотворчого мистецтва, стильові особливості образотворчого мистецтва різних часів; періодизацію світової і вітчизняної культури;
- основні терміни і поняття, такі як: художній спосіб, метод і стиль, композиція, ансамбль, пропорції, ритмічні системи;
- професійні засоби, використовувані художниками в їхній практичній роботі;
- взаємозв'язок художніх творів та періодизацію їх створення;
- мистецтвознавчі терміни та розуміння, імена провідних майстрів тієї чи іншої доби, їх твори;

володіти:

- цільним баченням та розумінням історії образотворчого мистецтва;
- аналізом художніх особливостей творів образотворчого мистецтва;

- вмінням визначати стилістику творів образотворчого мистецтва згідно періоду створення;

вміти:

- відрізнити історичні художні стилі, течії і напрямки в образотворчому мистецтві, окремі твори живопису, графіки, скульптури та ін.;
- аналізувати і порівнювати окремі художні твори за змістом, композицією, колористичною будовою, манерою письма.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№п/п	Назва тем, змістовних блоків та модулів	Кількість годин		
		лекції	практичні	самостійні
1	2	3	4	5
Частина I (I курс, I семестр)				
1.1	Тема 1. Види і жанри образотворчого мистецтва	2	2	2
1.2	Тема 2. Первісне мистецтво	2		
1.3	Тема 3. Образотворче мистецтво древнього сходу	2		
1.4	Тема 4. Образотворче мистецтво Стародавнього Єгипту: додинастичний період, древнє царство, середнє царство, нове царство.	2	2	2
1.5	Тема 5. Образотворче мистецтво Егейського світу: Крит і Мікени	2		
1.6	Тема 6. Мистецтво Античності. Стародавня Греція: Гомерівський період, Архаїка. Рання класика	2		2
1.7	Тема 7. Мистецтво Античності. Стародавня Греція: Висока класика. Пізня класика. Образотворче мистецтво еллінізму	2		2
1.8	Тема 8. Образотворче мистецтво етрусків	2		2
1.9	Тема 9. Мистецтво Античності. Образотворче мистецтво Рима епохи Республіки, епохи Імперії	2	2	2
1.10	Тема 10. Розквіт римського психологічного портрету, початок кризи Римської імперії, «Фаюмський портрет»	2		2
1.11	Тема 11. Ранньохристиянське образотворче мистецтво	2		
1.12	Тема 12. Ранньовізантійське образотворче мистецтво: зародження канону. Етапи розвитку іконопису	2	2	
Частина II (I курс, II семестр)				
2.1	Тема 13. Образотворче мистецтво Середньовіччя. Романський стиль	2	2	2
2.2	Тема 14. Образотворче мистецтво Середньовіччя. Готичний стиль	2		
2.3	Тема 15. Образотворче мистецтво епохи Відродження. Загальні тенденції. Проторенесанс	2	2	2

2.4	Тема 16. Раннє Відродження. Образотворче мистецтво Італії XIII-XIV ст.	2		2
2.5	Тема 17. Живопис Флоренції першої половини і середини XV ст. Образотворчестецтво середньої Італії.	2		2
2.6	Тема 14. Високе Відродження. Образотворче мистецтво Італії	2	2	
2.7	Тема 15. Образотворчестецтво Високого Відродження у Венеції	2		
2.8	Тема 16. Ман'єризм у живописі і скульптурі XVI ст.	2	2	2
2.9	Тема 17. Північний Ренесанс. Образотворче мистецтво Нідерландів	4		2
2.10	Тема 18. Північний Ренесанс. Образотворче мистецтво Німеччини	4		
Частина III (II курс, I семестр)				
3.1	Тема 20. Образотворче мистецтво XVII ст. в Європі	2		2
3.2	Тема 21. Розвиток стилєвих систем бароко і класицизму. Особливості реалізму XVII ст.	2	2	2
3.3	Тема 22. Реалізм і життєстверджуючий характер фламандського живопису в сполученні з барочною декоративністю	2	2	
3.4	Тема 23. Розквіт художньої культури Голландії в першій половині XVII ст. Реалістичний характер жанрів: портрет, пейзаж, натюрморт, побутовий жанр	4		2
3.5	Тема 24. Загальна характеристика іспанського образотворчого мистецтва XVII століття. Реалізм, народність і демократичний характер творчості найбільших іспанських художників	2		2
3.6	Тема 25. Французький живопис першої половини XVII століття. Розвиток реалізму у французькій графіці	2	2	2
3.7	Тема 26. Стилї і напрямки вобразотворчому мистецтві. Класицизм XVIII ст. і його особливості. ДжованніБатістоТ'єполо – центральна фігура венеціанської школи живопису XVIII ст. Франсиско Гойя	2	2	
3.8	Тема 27. Формування національного образотворчого мистецтва Англії в другій чверті XVIII століття. Рококо - придворно-аристократичний стиль	2	2	2
3.9	Тема 28. Епоха романтизму в образотворчому мистецтві.Класицизм кінця XVIII століття у Франції. Особливості і тенденції романтичного напрямку у французькому образотворчому мистецтві першої половини XIX століття	2	2	2
3.10	Тема 29. Світський характер образотворчого мистецтва Франції. Портретисти середини XVIII ст.: живопис першої половини XIX століття	2		
3.11	Тема 30. Живопис епохи Романтизму. Творчість іспанського художника Ф. Гойя. Творчість французьких художників:	2		2

	А-Ж. Гро, Т. Жеріко, Ж.-О.-Д. Енгр, Е. Делакруа			
Частина IV (II курс, II семестр)				
4.1	Тема 32. Французький пейзажний живопис XIX ст. Творчість К. Коро, Ф. Мілле, Р. Бонера	2		2
4.2	Тема 33. Англійський романтизм. Перший представник романтизму Англії – Д. Фюзелі. Творчість митців: У. Блейка, Д. Констебла, Ж. Тернера	2	2	
4.3	Тема 34. Німецький романтизм. Пейзаж, як найвище досягнення романтичного мистецтва. Творчість К. Фридріха – «Загибель «Надії» у кризі»	2	2	2
4.4	Тема 35. Скульптура епохи Романтизму. Творчість скульпторів: А. Канова, Ф. Рюд, Ж.-Б. Карпо. Заснування фотографії	2		
4.5	Тема 36. Неокласицизм в образотворчому мистецтві. Неокласицизм проти романтизму. Епоха Просвітлення в образотворчому мистецтві	4		2
4.6	Тема 37. Живопис Франції XVIII–XIXст. Творчість Ж.-Б. Греза, Ж.-Л. Давида	2	2	2
4.7	Тема 38. Живопис Англії VIII–XIXст. Творчість художників: Б. Уест, Д. Копли, А. Кауфман. Скульптура епохи неокласицизму. Творчість Ж.-А. Гудона	2		2
4.8	Тема 39. Образотворчестество Франції кінця XIX – початок XX ст. Початок розвитку імпресіонізму. Зв'язок із реалістичним образотворчим мистецтвом, протест проти академізму	4		2
4.9	Тема 40. Основні тенденції розвитку постімпресіонізму. Прагнення перебороти емпіризм і споглядальність імпресіонізму у творчості різних художників, що умовно об'єднуються поняттям постімпресіонізму	4	2	2
	Всього	96	38	106

Критерії оцінювання та засоби діагностики

Мінімальний та максимальний рівень оцінювання щодо отримання «заліку» за навчальною дисципліною «Історія образотворчого мистецтва» складає 60 балів і може бути досягнутий наступними засобами оцінювання:

Засоби оцінювання		Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів
Вид контролю	Кількість у семестрі		
ЧАСТИНА I			
Реферат	1	30	60
Контроль знань:			

- Поточний контроль знань (реферат, доповіді, графічні роботи)	2	30	40
- Підсумковий (семестровий) контроль знань	1		
Разом		60	100
ЧАСТИНА II			
Реферат	1	30	60
Контроль знань:			
- Поточний контроль знань (реферат, доповіді, графічні роботи)	2	30	40
- Підсумковий (семестровий) контроль знань	1		
Разом		60	100
ЧАСТИНА III			
Реферат	1	30	60
Контроль знань:			
- Поточний контроль знань (реферат, доповіді, графічні роботи)	2	30	40
- Підсумковий (семестровий) контроль знань	1		
Разом		60	100

З дисципліни передбачено виконання реферату. Реферат виконується згідно тем лекційних занять курсу.

Перелік питань до іспиту з навчальної дисципліни «Історія образотворчого мистецтва»

1. Походження мистецтва, його суть. Класифікація видів мистецтва. Мистецтвознавство. Живопис, графіка (гравюра), скульптура як види образотворчого мистецтва.
2. Загальна характеристика первісного мистецтва. Періодизація. Наскельні розписи, скульптурні твори.
3. Загальна характеристика мистецтва Стародавнього Єгипту. Періодизація. Особливості стилю деспотій. Художні особливості скульптури Стародавнього Єгипту. Вплив заупокійного культу на художню культуру Стародавнього Єгипту.
4. Загальна характеристика мистецтва додинастичного періоду. Формування канонічної системи зображення людини. Розписи, рельєфи. («Палетка фараона Нармера»).
5. Архітектурно-художня структура Давньоєгипетських храмів (на прикладі храмів у Карнаці та Луксорі). Синтез мистецтв.
6. Своєрідність художнього стилю мистецтва доби Амарни. Особливості канонічної системи зображення людини мистецтво Стародавнього Єгипту, з прикладу зображень фараонів. Атрибути влади фараонів. Портрет.
7. Егейське мистецтво. Загальна характеристика. Географічні і хронологічні межі. Крит. Зв'язок критського живопису з традиціями Єгипту. Особливості

зображення людини у мистецтві Криту (з прикладу поліхромного рельєфу «Цар-жрець»).

8. Егейське мистецтво. Священні символи у мистецтві Криту. Дрібна пластика (Богіні зі зміями).
9. Егейське мистецтво. Особливості художнього оформлення Кносського палацу.
10. Егейське мистецтво. Світський характер мистецтва Криту. Живопис («Парижанки», «Дами у блакитному»). Художні особливості вазопису («Морський стиль», «Камарес»).
11. Егейське мистецтво. Образотворче мистецтво материкової Греції.
12. Загальна характеристика мистецтва Древньої Греції, зв'язок з міфологією і релігією. Основні етапи розвитку античної культури. Антропоморфність грецького мистецтва. Гомерівський період. Кераміка геометричного стилю (Дипілонські вази).
13. Мистецтво архаїки. Особливості скульптури архаїки. Куриси, кори.
14. Давньогрецький вазопис. Чернофігурний і червонофігурний стилі. Основні типи керамічних судин (амфора, кратер, кілік, лекіф та ін.)
15. Рання класика. Художні особливості скульптури суворого стилю («Дельфійський возничий», «Посейдон з мису Артемісіон»).
16. Рання класика. Особливості скульптури Мирона («Діскобол», «Афіна і Марсій»).
17. Висока класика. «Канон» Поліклета («Дорифор», «хіазм»).
18. Пізня класика: художні особливості скульптури. Творчість Скопаса, Праксителя, Леохара, Лісіппа.
19. Загальна характеристика еллінізму, особливості мистецтва («Ніка Самофракійська», «Афродіта Мілоська», «Великий фриз вівтаря Зевса у Пергамі»).
20. Фаюмський портрет.
21. Художні особливості давньоримського скульптурного портрета, його витоки і розвиток.
22. Мистецтво Візантії. Змістовні, стилістичні особливості іконопису. Символізм у ранньохристиянському сакральному мистецтві. Фрески римських катакомб.
23. Загальна характеристика візантійського мистецтва. Особливості художнього оформлення Собору Софії Константинопольської.
24. Загальна характеристика візантійського мистецтва. Художні, техніко-технологічні особливості візантійських мозаїк.
25. Іконопис Візантії: періоди та особливості творів кожного з етапів розвитку сакрального мистецтва.

26. Стилiстичнi особливостi, символiзм декору Романської архiтектури (на прикладi собору у Вормсi). Художнi особливостi романського стилю. Синтез мистецтв. Скульптури. Живопис.
27. Особливостi готичного мистецтва. Синтез мистецтв. Скульптура.
28. Художнi особливостi ранньоготичної архiтектури на прикладi Собору Паризької Богоматерi.
29. Художнi особливостi зрiлої готики, за прикладом Реймського собору.
30. Особливостi мистецтва перiоду полум'яної готики.
31. Мистецтво Вiдродження. Характеристика доби. Перiодизацiя.
32. Проторенесанс у Флоренцiї. Сiмоне Мартiнi. Джотто дi Бондоне.
33. Творчiсть Лоренцо Гiбертi. Творчiсть Донателло.
34. Флорентiйська школа живопису. Творчiсть Мазаччо, Фiлiппо Лiппi.
35. Франческо Косса. Особливостi Феррарської школи живопису з прикладу «Благовiщення».
36. Антонiо Поллайоло: загальний аналіз творчостi, мистецтвознавчий аналіз картини «Св. Себастьян».
37. Мистецтво Флоренцiї останньої третини 15 столiття. Творчiсть Гiрландайо, Боттiчеллi.
38. Мистецтво Флоренцiї останньої третини 15 столiття. Творчiсть Андреа Верроккьо.
39. Живопис Середньої i Пiвнiчної Италiї. Творчiсть П'єро делла Франческа, Мантенiї.
40. Мистецтво Високого Вiдродження. Творчiсть Леонардо да Вiнчi.
41. Мистецтво Високого Вiдродження. Творчiсть Рафаеля Сантi.
42. Кульмiнацiя Високого Вiдродження у творчостi Мiкеланджело Буонарротi.
43. Особливостi мистецтва пiзнього Вiдродження з прикладу творчостi Тинторетто i Веронезе.
44. Особливостi Венецiанської школи живопису. Джорджоне. Тицiан.
45. Пiвнiчне Вiдродження. Загальна характеристика доби. Творчiсть Губерта та Яна ван Ейков.
46. Творчiсть Пiтера Брейгеля Мужицького.
47. Творчiсть Iєронiма Босха.
48. Вiдродження у Нiмеччинi. Творчiсть Альбрехта Дюрера.
49. Вiдродження у Нiмеччинi. Особливостi живопису Грюневальда. Творчiсть Ганса Гольбейна Молодшого.
50. Мистецтво Голландiї 17 ст. Загальнi тенденцiї. Франс Хальс, Рембрандт ван Рейн, Ян Вермер Дельфтський.
51. Мистецтво Голландiї 17 ст. Розвиток жанру «натюрморт»: основнi напрями; символiзм; особливостi композицiї i живописної технологiї.

52. Мистецтво Фландрії 17 ст. Загальні тенденції. Рубенс, Ван Дейк, Якоб Йорданс, Адріан Брауер. Жанр «натюрморт»: творчість Франса Снайдерса.
53. Мистецтво Італії 17 ст. Лоренцо Берніні – основоположник стилю зрілого бароко. Реалізм живопису Караваджо.
54. Загальна характеристика мистецтва Франції 17 ст. Нікола Пуссен, Жорж де Латур.
55. Мистецтво Іспанії 17 ст. Ель Греко, Хусепе де Рибера, Франсиско де Сурбаран, Дієго Веласкес.
56. Мистецтво Франції 18 ст. (Ватто, Буше, Шарден, Фрагонар).
57. Мистецтво Англії 18 ст. Рейнольдс, Гейнсборо.
58. Мистецтво Іспанії 19 ст. Франсіско Гойя.
59. Мистецтво Франції 19 ст. Жак Луї Давид, Енгр.
60. Мистецтво Франції 19 ст. Зародження романтизму. Жеріко.
61. Мистецтво Франції останньої третини 19 ст. Едуард Мане, Едгар Дега.
62. Імпресіонізм. Клод Моне, Ренуар.
63. Постімпресіонізм. Сезан, Гоген, Ван Гог.
64. Модерністичні течії кінця 19 початку 20 ст. (фовізм, кубізм, футуризм, експресіонізм).

Інформаційне забезпечення

Основна література

1. Герасімова Д.Л., Копилова Н.О. Методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Історія образотворчого мистецтва» до виконання практичних занять. Ред. ОДАБА, 2022 р.;
2. Герасімова Д.Л., Акрідіна Г.В., Копилова Н.О. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Історія образотворчого мистецтва». Ред. ОДАБА, 2021 р.;
3. Словник українського сакрального мистецтва / за наук. ред. М. Станкевича. Львів: Інститут народознавства НАНУ, 2006. 288 с.

Допоміжні джерела інформації

1. Асеев Ю. С. Джерела. Мистецтво Київської Русі. Київ: Мистецтво, 1980. 213 с.
2. Вазари Дж. Життєписи найвельетніших живописців, скульпторів та архітекторів. Київ: Мистецтво, 1970. 516 с.